ECLI:LV:AT:2022:0311.A420216019.12.L
Lieta Nr. A420216019, SKA-406/2022
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2022.gada 11.martā

[1] Senātā iesniegta kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2021.gada 18.marta spriedumu, ar kuru noraidīts /pers. A/ pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņai tiktu noteikta atlīdzība no Ārstniecības riska fonda par veselībai nodarīto kaitējumu (arī morālo kaitējumu) un ārstniecības izdevumiem, kas radušies, saņemot veselības aprūpes pakalpojumus VSIA „Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca" laikā no 2016.gada 29.janvāra līdz 1.martam, kā arī SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" stacionārā „Biķernieki" laikā no 2016.gada 4.aprīļa līdz 22.aprīlim.

Tiesa izvērtēja pacientei sniegto veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti attiecībā uz izgulējumu rašanos un ārstēšanu un atzina, ka abās ārstniecības iestādēs /pers. A/ tika nodrošināta viņas vispārējam veselības stāvoklim adekvāta medicīniskā aprūpe un profesionāla ārstēšana. Konkrētajā gadījumā nepastāv priekšnoteikumi labvēlīga administratīvā akta izdošanai, proti, nav konstatējama tāda atlīdzināma kaitējuma esība, ko pacientes dzīvībai vai veselībai būtu nodarījušas ārstniecības personas vai radījuši apstākļi ārstniecības laikā. Atlīdzinājums no fonda atteikts pamatoti.

[2] Pieteicēja 2020.gada 23.decembrī mirusi. Senātā iesniegta mantojuma apliecība, kas apliecina, ka pieteicējai ir divi tiesību pārņēmēji: /pers. B/ un /pers. C/. Tiesību pārņēmējiem tika lūgts sniegt informāciju, vai viņi vēlas turpināt lietā tiesvedību. 2022.gada 23.februārī saņemta informācija, ka pieteikums tiek uzturēts.

Administratīvā procesa likuma 33.panta pirmā daļa noteic: ja kāds no administratīvā procesa dalībniekiem lietā izstājas (piemēram, fiziskas personas nāve), tiesa var aizstāt šo administratīvā procesa dalībnieku ar viņa tiesību pārņēmēju. Atbilstoši minētajai normai lietā ir pamats aizstāt pieteicēju ar tās tiesību pārņēmējiem /pers. B/ un /pers. C/.

[3] Izvērtējot apgabaltiesas spriedumu kopsakarā ar kasācijas sūdzības argumentiem, senatoru kolēģijai nerodas šaubas par pārsūdzētā sprieduma tiesiskumu.

[4] Kasācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa sprieduma pamatošanai nevarēja izmantot Veselības inspekcijas atzinumu, jo tas neatbilst ekspertīžu veikšanai izvirzītajām prasībām. Proti, ekspertīze iestādē netika veikta pēc noteiktas metodes, atzinumā nav noteikti ārstniecības standarti, kā arī secinājumi nav zinātniski argumentēti. Līdz ar to tiesa, nenoteicot lietā citu ekspertīzi, ir aizskārusi tiesības uz taisnīgu tiesu.

Minētais nav pamatots.

[5] Ārstniecības riska fonda lietās tiesai ir jāveic Nacionālā veselības dienesta lēmuma tiesiskuma kontrole. Ņemot vērā, ka dienests savu lēmumu pamatā balsta tieši inspekcijas atzinumā, tiesai ir jāvērtē, vai inspekcija, veicot pieteicējas medicīnisko dokumentu ekspertīzi, ir izdarījusi pamatotus secinājumus. Savukārt kasācijas instances tiesa neveic dienesta lēmuma un inspekcijas atzinuma tiesiskuma kontroli. Iebildumi saistībā ar šo atzinumu kasācijas instances tiesā var tikt pārbaudīti tiktāl, ciktāl tie norāda uz tiesas pieļautiem pierādījumu novērtēšanas pārkāpumiem vai uz kļūdām būtisko lietas apstākļu noskaidrošanā.

Senatoru kolēģija atzīst, ka kasācijas sūdzībā norādītie argumenti neatspoguļo tādu tiesas pārkāpumu, kas būtu pārbaudāms kasācijas instancē. Būtiski ņemt vērā, ka spriedums nav balstīts tikai uz inspekcijas atzinumu. Tiesa ir pārbaudījusi iebildumus pret inspekcijas faktu konstatējumu, padziļināti izpētījusi medicīnisko literatūru, tostarp klīniskās vadlīnijas un vairākas publikācijas, kā arī patstāvīgi izvērtējusi medicīnisko dokumentāciju attiecībā uz strīdus ārstniecības posmiem abās ārstniecības iestādēs (izgulējumu risku novērtēšanas lapas, pacienta pozicionēšanas lapas, intensīvās terapijas kartes, brūču aprūpes lapas, ambulatoro karti, izrakstu, anamnēzi u.c.) un iesaistīto ārstniecības personu paskaidrojumus. Kasācijas sūdzībā norādītais, ka tiesas veiktie secinājumi ir patvaļīgi un ka tiesa nav ievērojusi objektīvās izmeklēšana principu, nav konstatējams. Senatoru kolēģija arī nekonstatē, ka tiesa nebūtu vērtējusi kādus konkrētus pierādījumus. Kasācijas sūdzībā nav norādīts, kādi tieši pierādījumi par lietā nozīmīgiem faktiem nav vērtēti un kāda tam ir nozīme pareizā lietas izskatīšanā.

[6] Kasācijas sūdzībā pausts nepamatots uzskats, ka tiesvedība, kurā tiek skatīts strīds tādā jomā, kurā ir nepieciešamas speciālas zināšanas kādā nozarē (konkrētajā gadījumā – medicīnā), vienmēr nebūs taisnīga, ja netiks piesaistīti citi eksperti.

Ne katrā lietā, kurā tiek pārsūdzēts lēmums par atlīdzinājuma izmaksu no Ārstniecības riska fonda sakarā ar iespējamām kļūdām kaitējuma esības konstatēšanā, tiesai būtu jānozīmē neatkarīga ekspertīze. Tiesai, kura izskata lietu pēc būtības, ir jānovērtē gan lietā esošo pierādījumu ticamība un pietiekamība, gan procesa dalībnieku iebildumi pret Veselības inspekcijas faktu konstatējumu. Tikai tad, ja iebildumi rada šaubas par iestādes pārbaudīto pierādījumu pietiekamību, ticamību, konstatējumu pareizību un skaidrību, vai arī ja tiesa citu iemeslu dēļ uzskata ekspertīzi par nepieciešamu, tiesai šāda ekspertīze būtu jānosaka. Turpretim, ja pierādījumi, ko ieguvusi un pārbaudījusi iestāde un ko papildus ieguvusi tiesa, sniedz pietiekami skaidras atbildes uz strīdus jautājumiem un ir savstarpēji saskanīgi, bet pieteicēja iebildumi neuzrāda nopietnu pamatu tos apšaubīt, tad tiesa var nonākt pie secinājuma, ka ekspertīzi noteikt būtu nelietderīgi (*S e n ā t a 2021.gada 23.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-457/2021 (ECLI:LV:AT:2021:0923.A420184718.8.S) 22.punkts*).

Ievērojot minēto, noteikt lietā ekspertīzi ir tiesas tiesības, nevis pienākums. Tiesa konkrētajā gadījumā ir izvērtējusi lūgumu noteikt lietā ekspertīzi un pamatojusi, kāpēc izskatāmajā gadījumā tas nav nepieciešams. Tiesa atzinusi, ka inspekcijas atzinumā ir norādītas skaidras un konkrētas atbildes par konstatētajiem faktiem, saslimšanas iemesliem, ārstēšanu, medicīnas amatpersonu darbību un bezdarbību. Tiesa ņēmusi vērā, ka lietas dalībnieks nav

norādījis konkrētus un argumentētus apsvērumus par lietā konstatētajiem apstākļiem, kuru noskaidrošanai būtu nepieciešams saņemt eksperta atzinumu, savukārt vispārēja neapmierinātība ar inspekcijas veikto ekspertīzi un vēlme iegūt alternatīvu viedokli nav pietiekams pamats ekspertīzes noteikšanai (*pārsūdzētā sprieduma 6.16.punkts, 6.19.punkts*).

Senatoru kolēģija minētajam piekrīt. Atšķirīgs viedoklis par to, kādi secinājumi tiesai bija jāveic konkrētās lietas faktiskajos apstākļos, nenorāda uz nepieciešamību noteikt lietā ekspertīzi. Līdz ar to minētais iebildums nevar būt par pamatu kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[7] Kasācijas sūdzībā norādīts, ka, pirmkārt, lietā bija jānoteic ideālā prakse atbilstoši Izgulējumu ārstēšanas un profilakses vadlīnijām un citiem avotiem un tad jāveic šīs prakses salīdzinājums ar ārstniecības personu reāli veiktajām darbībām. Otrkārt, bija jāvērtē, vai izgulējums bija nenovēršams. Treškārt, jānoteic bojājuma apmērs, proti, kādas pakāpes izgulējumu pieteicēja ieguva. Ceturtkārt, tiesai bija jālemj par atlīdzības apmēru, ņemot vērā līdzšinējo iestādes praksi.

Pārbaudījusi pārsūdzētā sprieduma motivāciju, senatoru kolēģija atzīst, ka tiesa norādītos apstākļus kopumā ir izvērtējusi. Tiesa ir pētījusi medicīniskajā literatūrā norādītās atziņas attiecībā uz izgulējumu profilakses un ārstēšanas standartiem, kā arī vērtējusi, vai abās ārstniecības iestādēs sniegtie pakalpojumi šiem standartiem atbilst. Tiesa spriedumā ir vērtējusi, vai pakalpojuma sniedzējs ir veicis atbilstošus pasākumus izgulējumu profilaksei un to, vai izgulējums bija novēršams (*pārsūdzētā sprieduma 6.4.–6.5.punkts*). Tiesa ir analizējusi izgulējumu aprūpes atbilstību Izgulējumu ārstēšanas un profilakses vadlīnijām un atzinusi, ka vadlīnijas netika pilnībā ievērotas, tomēr minētajam esot bijis objektīvs pamats – brūču aprūpe un profilakse varēja notikt tikai kā paralēlu, nevis primāru ārstniecības pasākumu kopums, jo pacientes vispārējais veselības stāvoklis bija ļoti smags (*pārsūdzētā sprieduma 6.7.-6.8.punkts, 6.15.punkts, 17.punkts*). Tāpat tiesa vērtējusi iebildumus par to, kādas pakāpes izgulējums pacientei izveidojies (*6.21.punkts, 18.punkts*). Savukārt atlīdzības apmēru tiesai nebija pamata vērtēt, jo konstatēts atlīdzības izmaksu izslēdzošs apstāklis – nav konstatējams /pers. A/ veselībai nodarīts kaitējums.

Kasācijas sūdzībā nav norādīti konkrēti iebildumi, kas varētu apšaubīt tiesas veiktos secinājumus. Atšķirīgs viedoklis par to, kādi secinājumi tiesai konkrētā gadījuma apstākļos bija jāveic, nenozīmē, ka tiesas veiktie secinājumi ir nepareizi. Savukārt pārvērtēt lietas apstākļus un pierādījumus nav kasācijas instances tiesas kompetencē.

[8] Nav pamatots kasācijas sūdzībā paustais uzskats, ka sprieduma pamatošanai lietās par atlīdzību no Ārstniecības riska fonda nevar izmantot ārstniecības personu un ārstniecības iestāžu paskaidrojumus, jo tie ir apšaubāmi ticamības un objektivitātes ziņā.

Senatoru kolēģija vērš uzmanību, ka paskaidrojumi, kas iegūti, konstatējot un vācot faktus, tiesā ir atzīstami par rakstveida pierādījumiem (sal., piemēram, *Senāta 2007.gada 26.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-154/2007 11.punkts*), kas tiesai ir jānovērtē atbilstoši Administratīvā procesa likumā nostiprinātajiem pierādījumu novērtēšanas principiem un kas citastarp var tikt izmantoti nolēmuma pamatošanai. Turklāt konkrētās kategorijas lietās ārstniecības personu sniegtie paskaidrojumi faktu noskaidrošanai un precizēšanai var būt sevišķi nozīmīgi, jo tieši šīs personas ir sniegušas strīdus ārstniecības pakalpojumus. Fonda darbība nav vērsta uz ārstniecības personu sodīšanu, līdz ar to senatoru kolēģija nesaskata pamatu automātiski apšaubīt šo paskaidrojumu ticamību un objektivitāti.

Kasācijas sūdzībā nav norādīts uz konkrētiem tiesas pieļautiem pārkāpumiem šo pierādījumu novērtēšanā. Proti, nav vērsta uzmanība uz tādiem apstākļiem, kas varētu būt indikācija, ka ārstniecības personu un iestāžu paskaidrojumi konkrētajā gadījumā kādu noteiktu apstākļu dēļ nav objektīvi. Savukārt ar vispārīgu norādi, ka paskaidrojumi nevarēja tikt ņemti vērā, jo ir apšaubāma tajos fiksēto ziņu ticamība un objektivitāte, nav pietiekami, lai spriedums tiktu pārskatīts kasācijas kārtībā. Jāņem vērā, ka tiesa spriedumu nav pamatojusi tikai ar ārstniecības personu sniegtajiem paskaidrojumiem. Kā jau minēts iepriekš, tiesa konkrētajā lietā ir veikusi vispusīgu medicīniskās dokumentācijas analīzi. Senatoru kolēģija tiesas pieļautas kļūdas pierādījumu novērtēšanā nesaskata.

[9] Apkopojot minēto, senatoru kolēģija atzīst, ka kasācijas sūdzībā nav norādīti tādi apgabaltiesas pieļauti materiālo vai procesuālo tiesību normu pārkāpumi, kas radītu šaubas par tiesas secinājuma, ka /pers. A/ veselības aprūpē nav konstatējama kaitējuma esība, pareizību. Tāpat lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā. Līdz ar to kasācijas tiesvedības ierosināšanai nav pamata.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 33.panta pirmo un otro daļu, 338.panta otro un astoto daļu un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

Aizstāt pieteicēju /pers. A/ ar tiesību pārņēmējiem /pers. B/ un /pers. C/.

Atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /pers. B/ un /pers. C/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2021.gada 18.marta spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore V. Kakste Senators A. Guļāns Senatore V. Krūmiņa